

VII.7037.3.2021.GZ

**Pan
Adam Niedzielski
Minister Zdrowia**

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z zapowiedzią Pana Ministra dotyczącej zmian w obostrzeniach w zakresie sportu oraz konieczności zapewnienia wsparcia osobom, które na skutek wprowadzonych obostrzeń, zakazów i nakazów poniosły negatywne skutki zdrowotne zwracam się do Pana Ministra celem uzyskania wyjaśnień dotyczących kilku kwestii.

Zaniepokojeni obywatele w skargach kierowanych do Rzecznika wskazują, że na skutek wprowadzonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, wprowadzonych przez Radę Ministrów, dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe uprawiające sport amatorsko zostały pozbawione dostępu do infrastruktury sportowej i zajęć sportowych, co w konsekwencji doprowadziło do pogorszenia ich kondycji, zniweczenia dotychczas osiągniętych wyników w sporcie oraz pogorszenia stanu zdrowia fizycznego, jak i psychicznego.

Jako konstytucyjny organ stojący na straży praw i wolności obywateli pragnę zwrócić uwagę, że Konstytucja RP w przepisie art. 73 *in fine* gwarantuje każdemu wolność korzystania z dóbr kultury. W świetle zaś art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane wyłącznie w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać

istoty wolności i praw. Jednym z aspektów realizacji konstytucyjnego prawa dostępu obywateli do dóbr kultury jest dostęp do kultury fizycznej, która stanowi część szeroko pojętej kultury narodowej, chronionej przez prawo. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. *o sporcie* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1133), sportem są wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach. Ustawa ta ma na celu określenie zasad działalności w sferze sportu, a także zadania organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego, klubów sportowych oraz innych podmiotów w zakresie zapewnienia prawidłowej realizacji procesu wychowania fizycznego.

Jednocześnie wskazuję, że rozwój kultury fizycznej służy celowi nadrzędnemu, tj. profilaktyce zdrowotnej, która ma znaczenie dla ogólnego poziomu zdrowia w społeczeństwie. Z tego względu priorytetem państwa powinna być stawianie sportu amatorskiego, zwłaszcza dzieci i młodzieży, ponad potrzeby sportu zawodowego¹, bowiem zgodnie z art. 68 Konstytucji RP, każdy ma prawo do ochrony zdrowia². Władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży³. Natomiast zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

Wobec powyższego pragnę zwrócić szczególną uwagę na sytuację osób, które dotychczas uprawiały sport amatorsko w trosce o swoje zdrowie fizyczne i psychiczne, a w szczególności na sytuację dzieci i młodzieży, dla których organizacja nauki i czasu wolnego wymuszona epidemią koronawirusa oznacza szereg niekorzystnych zmian, w tym do pogorszenia samopoczucia psychicznego oraz fizycznego.

Powszechnie wiadomo, iż aktywność fizyczna, w połączeniu ze zdrowym żywieniem, jest warunkiem zachowania i wzmocnienia zdrowia we wszystkich okresach życia. Odpowiedni poziom aktywności stymuluje rozwój fizyczny, motoryczny i psychospołeczny dzieci i młodzieży. Powoduje wiele pozytywnych efektów zdrowotnych np.: redukcję nadmiaru masy ciała, zmniejszenie poziomu trójglicerydów, zmniejszenie oporności na

¹ M. Bartoszewicz [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, red. M. Haczkowska, Warszawa 2014, art. 68.

² Art. 68 ust. 1 Konstytucji RP.

³ Art. 68 ust. 5 Konstytucji RP.

insulinę, zwiększenie stężenia cholesterolu HDL, poprawę struktury kości, siły mięśni i wytrzymałości. Aktywność fizyczna sprzyja lepszej samoocenie i poprawie jakości relacji społecznych. Natomiast jedną z przyczyn małej aktywności fizycznej dzieci i młodzieży jest rozwój nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, w tym tych z wykorzystaniem telefonów komórkowych, komputerów i Internetu. Korzystanie z nich jest związane z wielogodzinnym unieruchomieniem⁴.

Rzecznik z zadowoleniem przyjął informacje ogłoszone w dniu 28 kwietnia 2021 r. dotyczące planowanych zmian w obostrzeniach w zakresie sportu amatorskiego, niemniej jednak zaniepokojenie Rzecznika budzi przedłużanie ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, których konsekwencją – co do zasady – jest brak pełnego dostępu do określonych działań/usług, w szczególności tych związanych z dostępem poprawą kondycji fizycznej i psychicznej dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych.

Wobec powyższego pragnę wskazać, że zapewnienie jak najlepszych warunków treningowych dla polskich sportowców powinno być priorytetem nie tylko w odniesieniu do olimpijczyków i osób uprawiających sport zawodowo, ale również w stosunku do innych osób uprawiających sport w sposób amatorski, szczególnie w czasach, gdzie odpowiedni stan zdrowia fizycznego i psychicznego jest podstawą do zachowania właściwego funkcjonowania organizmu człowieka.

Rzecznik zdaje sobie sprawę, że na całym świecie rządy poszczególnych krajów podejmują działania w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się zakażeń wprowadzając szereg obostrzeń. Ogłoszenie stanu epidemii spowodowało zakłócenie w niemal każdej dziedzinie życia społecznego, dlatego uzasadnienie znajduje podejmowanie przez polskie władze środków ostrożności w celu ograniczenia ekspansji epidemii. Jednak podejmowane działania powinny być proporcjonalne do danej sytuacji. Zasada proporcjonalności znajduje zastosowanie przy ocenie ingerencji państwa, przede wszystkim prawodawcy, w wolności lub prawa człowieka. Ograniczenie wolności i praw konstytucyjnych jest dopuszczalne „tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie”. Konstytucyjną ochroną przed nadmierną ingerencją w konstytucyjne prawa jest zakaz naruszania ich istoty. Zasada proporcjonalności oraz zakaz naruszania istoty praw odnosi się również do płaszczyzny

⁴ Badania HBSC dla Polski z 2010 r, s. 109.

stanowienia prawa, w celu ustalenia, czy dany przepis w sposób abstrakcyjny nie stanowi niedopuszczalnej ingerencji w prawa człowieka⁵.

Jednocześnie wskazuję, iż jak wynika m.in. z opublikowanych w dniu 3 marca 2021 r. badań przez naukowców z North Carolina State University (USA), na łamach renomowanego czasopisma „International Journal of Environmental Research and Public Health, pt. „Outdoor Activity Participation Improves Adolescents’ Mental Health and Well-Being during the COVID-19 Pandemic”⁶, pandemia COVID-19 stała się poważnym stresorem dla zdrowia ludzi, związanym z globalną zmianą. Wprowadzane obostrzenia, nakazy i zakazy takie jak: dystans fizyczny lub społeczny oraz kwarantanna, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się COVID-19, wymusiły na ludziach zmianę dotychczasowych zachorowań oraz wpłynęły negatywnie na interakcje społeczne. Ponadto jak wynika z zaprezentowanych w powyższej publikacji, prawie jedna trzecia młodzieży, która doświadczyła izolacji lub kwarantanny, spełniała kryteria rozpoznania PTSD (zespół stresu pourazowego). Natomiast wstępne raporty dotyczące wpływu COVID-19 na zdrowie psychiczne w Chinach wskazują na wzrost zaburzeń psychicznych, zwiększony lęk, depresję i stres. Jest to istotne, ponieważ wpływ stresu na młodzież został zidentyfikowany jako mający trwałe następstwa, w tym większą podatność na stres w późniejszym okresie życia.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r., poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionych kwestiach.

Proszę także o poinformowanie mnie o planach działań mających na celu zapewnienie osobom uprawiającym sport amatorsko dostępu do infrastruktury sportowej oraz udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

- kiedy przewidywane jest zapewnienie pełnego dostępu do infrastruktury sportowej dla osób uprawiających sport w sposób amatorski;
- jakie działania zostaną podjęte w celu wzmocnienia sprawności fizycznej, poprawy samopoczucia fizycznego i psychicznego oraz poprawy odporności dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, które zostały pozbawione na długi czas dostępu

⁵ P. Tuleja [w:] P. Czarny, M. Florczak-Wątor, B. Naleziński, P. Radziewicz, P. Tuleja, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2019, art. 31.

⁶ <https://www.mdpi.com/1660-4601/18/5/2506>.

do sportu oraz obciążone stresem związanym z wprowadzonymi ograniczeniami, zakazami i nakazami w związku w ogłoszonym stanie epidemii.

- jakie kryteria były, są brane i będą brane pod uwagę przy wprowadzaniu nakazów i zakazów w odniesieniu do dostępu do infrastruktury sportowej (w tym dostępu do basenów, aquaparków, siłowni, klubów i centrów fitness itd.) dla sportu amatorskiego;
- na podstawie jakich danych, badań tworzone są rekomendacje, które stanowią podstawę do wprowadzania nakazów i zakazów w odniesieniu do dostępu do infrastruktury sportowej (w tym dostępu do basenów, aquaparków, siłowni, klubów i centrów fitness itd.) dla sportu amatorskiego;
- czy Ministerstwo Zdrowia oszacowało jakie konsekwencje w zdrowiu fizycznym i psychicznym może spowodować izolacja, nadmierne spędzanie czasu przed monitorem u dzieci, młodzieży i dorosłych oraz brak dostępu do sportu amatorskiego oraz jakiej części społeczeństwa dotyczy powyższa kwestia;
- jakie inicjatywy zamierza podjąć Ministerstwo Zdrowia w celu minimalizacji negatywnych skutków nauczania zdalnego oraz braku dostępu do sportu amatorskiego;
- czy w sytuacji pojawienia się ew. kolejnej fali zakażeń Ministerstwo Zdrowia będzie rekomendowało nakazy i zakazy, dotychczas wdrażane.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Piotr Gliński

Wiceprezes Rady Ministrów

Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu

ePUAP